

[Svend Haugaard.]

udgør en stadig stigende andel, til grund for beregningerne. Det burde måske de øvrige kreditinstitutioner lære lidt af. Ligeledes er det nødvendigt under hensyn til det store kurstab for andre lån at gå helt op til de 90 pct. af handelsværdien med plads forud til sælgerprioritet, når denne gives på rimelige vilkår, og det kan lovforslaget muligvis være medvirkende til. Jeg forstår godt hr. Chr. Rasmussens ængstelse med hensyn til de 90 pct., men jeg tror, det er en nødvendighed i disse tilfælde.

Det er også godt, at lånet gennem en opskrivning af hovedstolen gøres rente- og afdragsfrit de første 5 år; derved bliver det muligt at komme godt i gang og få en del af den løse gæld væk, inden de store ydelser for alvor begynder. Helt i sin orden er det også, at der som betingelse for et lån som dette stilles bestemte krav. Jeg er ikke enig med hr. Niels Ravn i de 100 ha; grænsen må ligge væsentligt lavere; men jeg er på den anden side indstillet på, at det er knap så farligt, hvis jeg må sige det sådan, at gå lidt højere med grænsen her, end når det drejer sig om de suppleringslån, vi drøftede i sidste uge.

At landmanden skal drive landbrug som hovederhverv, turde være helt selvfølgelig. 35 års aldersgrænsen er jeg lidt mere usikker over for; i hvert tilfælde er det nødvendigt, hvad lovforslaget også åbner mulighed for, at der kan dispenseres. Det samme vil i den første tid gælde med hensyn til uddannelseskravet, selv om det er rigtigt at stille dette krav som en almindelig betingelse. Der er mange, der i de senere år har forladt landbruget alene på grund af de dårlige finansieringsforhold. Bedre muligheder for at blive selvstændig vil få en del af disse unge til at vende tilbage til det igen. En del af dem er over 35 år, og en del har ikke den teoretiske landbrugsuddannelse bag sig. Alligevel mener jeg ikke, det bør være udelukket, at de kan komme i betragtning. Ligeledes er der mange i bestyrer- eller forpagterstillin-

ger, som grundet på manglende kapital i en årrække har udsat køb af deres eget brug og i mellemtiden har passeret de 35 år, og det er heller ikke sjældent, at en søn eller svigersøn må dele den i gården indestående arv med andre i søskendeflokkene og vente mange år med overtagelsen, selv om han i realiteten længe har drevet bruget som sit eget. Det må være rigtigt i sådanne tilfælde at have meget vide regler for dispensation, så de strengere bestemmelser, hvad alder og teoretisk uddannelse angår, først fuldt ud får virkning for dem, der ved lovens ikrafttræden er i landbrugs-skolealderen.

Endvidere er det værd at fremhæve, at lånet indtil en vis aldersgrænse kan følge med over til en ny ejendom, samt at der gives afkald på stempel- og tinglysningsafgift. Det er et spørgsmål — som det har været nævnt her af hr. Peter Larsen — om fritagelse for stempel- og tinglysningsafgift ikke burde gælde generelt for alle lån ved førstegangsetablering; men det spørgsmål har man jo taget op i udvalget for stempel- og tinglysningsloven, og jeg håber, man dér får et godt resultat.

Det er absolut glædeligt at se, at landbrugsministeriet er parat til at klare sig ved hjælp af vurderinger foretaget af andre kreditinstitutioner. Mon ikke man skulle benytte lejligheden til at formane disse andre til en lige så fornuftig ordning indbyrdes, så der ikke skal spildes tid og penge ved, at hver foretager sin egen vurdering? Om så formaning hjælper noget, er en anden side af sagen.

Det er ikke blot dårlige finansieringsforhold, de unge landmænd i dag har at slås med; mindst lige så generende er den uvedkommende efterspørgsel, der rettes mod landbrugsejendommene fra kredse, som ikke tænker på landbrugsmæssigt driftsresultat, men alene på sikker pengeanbringelse i den meget værdifaste vare, som jord er. Der er ikke med henblik på landbrugsformål et naturligt forhold mellem udbud og efterspørgsel. Spekulation i jord